

ДО ВОСКРЕСЕННЯ

Великдень... Скільки хвилюючих спогадів, ожилних вражіннь, скільки думок та рефлексій зворушує нашу душу на звук цього слова? І не диво, бо рокове свято Христового Воскресення набрало в релігійно-духовому житті нашого народу так великої ваги, багато краси, глибокого змісту, що він мусів стати подією, до якої кожний рік, слід відповідно підготуватися, її святочно прийняти і в святочно-радісному піднесенні духа провести. Цю небуденну подію з життя Христа велить величати в ці дні Христова церква. Воскресення Бого-чоловіка-це момент його найвищого тріумфу. Це найвищий доказ його Божества. Це остаточна перемога Духа над природою й її всесильним законом - смертю. На цій перемозі, яку так просто з'ясовує воскресна пісня: "Смертю смерть поправ", базується віра в безсмертність людини й її майбутнього воскресення /...„ісущим во гробі живот дарував"/.

Воскресення - це не відірвана подія сама для себе. Вона була логічним наслідком іншої, неменш, як Воскресення, важливої події, а саме: Великої П'ятниці. Під гуркіт грому, під час трясіння землі, коли розкривалися гроби, а церковна завеса роздиралася на-двоє - ось серед яких умовин завершилася Велика Жертва. Там умер Христос, щоб за три дні воскреснути. Вмер за людство й створив нову, величню Ідею: Смерть - для Воскресення, смерть - для життя. Не було б цього, так сильного пов'язання між тими подіями, не було б у них цієї Ідеї, тоді не було би напевно перемоги Христової Науки.

+++++

++++

Український народ відчув глибоко й зрозумів значення і суть Великодніх свят. Він прикрасив церковні Відправи своїми прекрасними співами та звичаями. Коли Різдво є для нього святом вузького родинного гурту, то Великдень став у нашому народі святом громади й народу. В численних звичаях, які супроводять Великодне свято, можна знайти багато більше, чим почитання самої події. В подіях Голгофти і Воскресення відшукав наш народ невичерпане джерело сили й надії, а між Хресною Дорогою і шляхом історії українського народу, між смертю Христа за людей і смертю тисячів героїв - за друзі своя -, між Ідеєю Великої Пятниці й Ідеєю цих борців є стільки болючих аналогій.

І ось зустрічає наша десятитисячна громада черговий Великдень. Думками ми там, де під гуркіт грому під час трясіння землі віддають наші брати останній віддих на українській Голгофті та з радісним настроєм ми співатимемо тут, на чужині наші воскресні пісні, свідомі ще одної, цим разом, радісної аналогії: Хресна дорога й Голгофта вели Христа до Воскресення; мученичий шлях українського народу заведе його до Воскресення Соборної Незалежної Української Держави!

+++++

+++++

+++++

Б. Ольгин

ВОСКРЕСНІ ДЗВОНИ

+++++

Чи чуєш ? З далі йдуть розливні, повні тони,
Симфонія якась, чарівна й негмонна,
Побідний гимн життя, акордів глибо бездонна:
Це грають дзвони !

Чи чуєш ? Пісня мчить і в безвістях десь тоне;
Голосить про Христа, що з гробу встав, із мертвих.
Співають про Того, що дав Себе у жертві,
Воскресні дзвони.

Чи бачиш ? Глянь на Схід! Там небо аж червоне.
Чи чуєш ? Болю крик, розпуки голос мчиться.
Паде за громом грім і блиска блискавиця...
Мовчать там дзвони...

Чи знаєш ? Гине люд, копають мільйони,
Та ти, не плач, і вір: Із гробу скоро встане
Замучений народ. Укоять страсні рани
Воскресні дзвони !

: : : : : : : : :

А. Легіт

ТАРАСОВА ПІСНЯ

Хоч юність крилата в неволі пливе
Й за дротом колючим ми нині,
Та пісня Тараса між нами живе
І сонцем сія на чужині.

У жилах гарячу розбурхує кров,
Неначе з колодязя воду,
Із неї пемо ми незломну любов
До рідного краю й народу .

Від неї нам віє дух рідних степів
Та шум українського гаю.

Для ворога гострих не маю слів,
А друзям вона помагає.

Її не затьмарив ні простір ні час,
Ні мури тяжкі каземату,
Вона і сьогодні ще служить для нас,
Як зірка провідна до лету.

Любим і співаймо цю пісню, брати,
Й за дротом колючим, в неволі;
Вона допоможе нам шлях віднайти
До сонця, до щастя, до волі !

10.2.45

+++++

Борітеся - поборете,
Вам Бог помагає,
За вас сила, за вас воля
І Правда свята !

+++++

++++

Голтвинський

Картинна галерея Шевченка в Харкові

Рік 1937. Початок березня. На харківських улицах помаху тане сніг. Соняшно; приємно пройти по околицях Харкова. Піти на Університетську горку, потім звернути до Покровської церкви. Гомін, метушня по наново асфальтованих улицах. Місто живе американським темпом. Все дрожить, напружує свої сили, виконує другу п'ятирічку. Незримий сталінський нагай висить в повітрі. Харків тримає в своїх руках увесь Донбас. Я їду на Басейну вулицю. Прийду сюди, до відомого будинку, щоб з пошаною подивитись на дорогоцінні скарби нашого великого генія. На Басейній улиці ч. 16 міститься недавно утворена „Картинна галерея Шевченка“. Він не живе, але створив її своїми плодотворчими руками. Великий двохповерховий, бетонний будинок з голим, одноманітним фасадом. Великі блискучі модерні вікна та великий гарний вхід. Вхожу. Тихо. Відвідувачів галереї небагато. Біля входу продають книги про Шевченка, як маляря. Багато цікавих праць; гарно оформлені окладинки цих книжок. Купую каталог галереї; коштує 50 копійок. Каталог дбайливо виданий, оформлений відомим українським графіком Басяном. Мініатюрні праці прикрашені орнаментами. На кінці каталога силует пам'ятника. Він не більше 2-ох сантиметрів височиною. Чудовий, вдало викінчений каталог.

— Роздигаються, тут опалюються кімнати! Дивно, я звик у музеях ходити вдягнений, бо музеї ніколи не опалювались. Перша кімната. Яка краса, яка велична скромність! Дбайливо з естетичним смаком з великою любов'ю до справи, зі старанням розміщено цікаві експонати. В кімнаті блискучі стіни, в широкі вікна ллється багато сонця. Панує урочиста тиша. Тут вільно розгорнутись думкам про перечитане. З побожною стаю тут, в кімнаті, присвяченій постаті, яка спасла нашу культуру, піднесла голос проти тиранського арма Миколи I. Її в тяжкі роки кріпацтва кликала народ своїм вогненным словом до боротьби, до знищення Російської імперії. Великий геній дивував нас своїм багатотворчим хоч і сумним самотнім життям. Перша кімната. Тут фотографії сіл: Кирилівки, Моринець та Лисянки; документи про його народження, чудові красилди його рідного села, де він вперше побачив світ, малюнки його рідної хати, портрети його братів і сестер, поміщицький дім, життя в Енгельгардта та фотографії міста Вільна. Далі переїзд до Петербурга, як козачок поміщика та перші його малюнки. Життя у покойового маляря Ширяєва, фотографії літнього саду і зустріч з Соленком.

Друга кімната. Тут відразу в очі впадає великий портрет російського поета Василя Жуковського, який так вдало і чудесно виконав відомий маляр Брюлов. Портрет коштував 2500 золотих карбованців. Далі на стіні під шклом звільнення від кріпацтва, яке Шевченко отримав від поміщика.

Третя кімната. Напроти входу відома — Катерина — сільська дівчина в червоній спідниці, схилила гарну чорняву голову — у червоних стрічках. На задньому плані улан з конем. Чудова, прекрасна картина. В ній ще почуваться вплив Брюлова. Далі — Гамалія — суворий запорожець з булавою. Навкруги бурхливо море. Перші великі картини. Далі в куті велика картина — „Розп'яття“. Ніч. Хрест. Прекрасно передана голова Спасителя. Образ залишає глибоке й хвилююче враження. Далі академічні рисунки олівцем. Прекрасний автопортрет. Молодий Шевченко держить свічку. Другі менші автопортрети. Велика збірка гумористичних малюнків з його життя, коли вчився в Академії Мистецтва. Ось малюнок — замість чаю ми погодилися—. Малюнки з його товариша Шернберга. Кінчається петербурзький період. Шевченко вже видатний, досвідчений художник. Його тягне на рідну Україну, до рід-

ної хати.

Четверта кімната. Поїздки по Україні. Вся кімната обвішана портретами. Портрети князя Репіна— полтавського героя-губернатора, далі портрети його дітей, портрети князівни Репіної, яка тоді його сильно кохала, допомгла йому визволитись з неволі. Який оригінальний, своєрідний мистець! Яка прекрасна подібність до оригіналу! Чудесна передача світла та тіней. Шевченка часто називали українським Рембрандтом. Яка сила, міць в рисунках, портретах! Навіть в його невольничих шкiцах чарує око легкість, шляхетність та прекрасна передача тіней. Такий талант і не мав права розвинутись. Важко згадати до яких вершин досягби талант. Це був дійсно нащадок старих флямандських мистців. Соковитість, світлість фарб, прекрасна техніка, глибоке чуття в передачі обличчя. Ось і Полтава. Три малюнки олівцем, але милі, такі вдалі. Це були: "Катедральський Собор", "Хрестовоздвиженський монастир" і хіатина першого українського народнього поета Івана Котляревського. Далі малюнки місточка Старої Решетилівки. Гулинський монастир, недалеко Полтави. Потім малюнки Чигирини. Ось, шкiци до картини "Дари в Чигирині". Малюнки дівчат і жінок. Багато дрібних малюнків, як Київ, Подолля, тонка мініатюрна передача і глибока любов до старовини. Він був пристрасним археологом. Бажав створити альбом "Старовинна Україна". Ось малюнки: "Судна рада в шинку" та краввиди сіл та портрети звичайних селян. Часто Шевченко самохіть малював селян і дарував їм по цім ці портрети. Малював він швидко і вправно. Багато створив чудесних портретів, яким не знав рахунку. Був працездатний і інтензивний в праці. Мистецтво дуже любив і любив багато малювати. Перед нами життя в Києві, арешт та життя в Оренбурзькій кріпості. Невеличкі то малюнки олівцем. Сумні степові краввиди та малюнки киргизів Спроби автопортретів, малюнки солдатів — "Солдат і смерть". Далі Аральське море вночі. Деякі малюнки кілька малюнків Кос-Араля. Портрети його начальника та малюнки рибальських човнів. Тут не має вже великих картин. Почувається слабкість творчого духа. Хороби та старість, здається, що його талант поволі знищили. Але ні! Йдемо ще в п'яту кімнату. Поворот Тараса в Петербург. Він робиться офортисом. Тут стоять його прилади до гравюрської праці. Мічні дошки, голки та столик. Тут знову його талант міцніє, перетворюється в іншу ділянку і знов він показав, що в нього не згасло бажання творити прекрасне—незабутнє. Ось ряд чудових ним витворених гравюр. Найбільше подобався мені період його життя в Ягстині від Полтави 270 км. а від Києва біля 80. Тут він багато малював, коли жив в князя Репіна. Князь мав чудову збірку творів голандських і флямандських майстрів, яку пильно вивчав Шевченко. Він почував себе у родині Репіна як рідний. Репін шанував талант Шевченка. Він був великим знавцем малярства і бачив, що у Шевченка дозріває чудовий талант, цілком своєрідний і не подібний до інших. Тарасови обридло вже малювати пикаті обличчя поміщиків. Він найбільше любив малювати обличчя старих кріпаків. Одержані від нього портрети вони берегли, як ікони і передавали з роду в рід, як дорогоцінність. Підчас громадянської війни палац Репіна був дуже знищений. В ньому загинув ряд цілих мистецьких праць. У військовий час 1914—1922 зникло багато портретів і краввидів, що були в сусідніх околицях поміщиків, яких малював Шевченко на замовлення. Тепер, коли кинулись в 1935р. творити всеукраїнську картинну галерею Шевченка, то вже багато мистецьких творів було знищених. Але і так образотворча спадщина, яку вдалось схоронити від руйнуючого часу, брудних жидів і москалів, досить велика Ця спадщина робить сильне, дивно—чарівне вражіння на нащадків. Яким сильним музичним акордом відбиваються в моїй душі ці картини. Ось прекрасні портрети артистів Щепкіна і Муріна Альраджа. Ці спогади про картини назавжди залишаться незатертими в моїй юнацькій душі. Чудові картини! Якась невольима сила в них і досі свіжі фарби на них. Ще і досі трудно відірвати від них свої очі.

Багато портретів і картин пошкоджено і мають на собі сліди куль. То так їх вшанували в р. 1919 денікінці і червона армія. Є також картинні галереї, сумніви щодо портретів і картин, себто повністю не доказано авторства Шевченка. В галереї є біля 200 портретів і картин а около 400 малюнків олівцем і фарбами. До цього треба додати ще 250 гравюр і афортів. За такий короткий час малярських студій поета це досить багато свідчить про пильність та любов до праці. А багато річей до нас не дійшло. Минуло 75 років з дня смерти поета - маляря, а він не залишив списка своїх творів. Багато його листів з періоду 1843-45 рр. загинуло десь в архівах та сіл'радах. Багато треба витратити праці, щоб зібрати по всій Україні його мистецькі речі і листи. Поет і маляр, музикант, співець та гравюер - багатоплідна мистецька натура. В останні роки свого життя він присвятив увагу гравюрі і графіці. Він казав, що офорт і гравюра то є головне мистецтво. Картини висять в музеях, або в приватній колекції і мало хто про них знає а гравюри витискуються на сторінках книжок. Книгу читають сотні та тисячі людей. Вперта виснажуюча праця підірвала його слабе здоровля. Їдкі кислоти шкідливо ділали на легені та серце. Помер раптово не закінчивши цілий ряд розпочатих гравюр. Шоста кімната. Смерть. Неясна фотографія з 1859 р. де він зображений з бородою. Фотографія могили в Каневі та фотографій музею в Каневі та його рідному селі. Проекти пам'ятників з 1900 та 1926 рр. невеликими - гарно викінченими моделями, стоять на столах. На стінах висять збільшені кадри з чудового - прекрасного фільму "Тарас Шевченко". Тараса грає відомий артист Бучма. На стінах ряд портретів Шевченка, праці відомих українських малярів. Найкращим є портрети виконані малярем Кричевським і Красицьким. Декілька вдалих скульптур, де Шевченко знову оживає, притягає до себе увагу мистця. Ось, на окремому столі лежать партитури опер написаних до його 75 річчя зо дня смерти. "Лілея", "Пан Сотник", "Марина", "Поетова доля". Схвильований я довго стою в останній кімнаті. Тут незримо присутній творець цих річей. Сила його таланту захоплює глядача. Уже вечоріє. Скоро зачинять картинну галерею. З почуттям жалю, що не можна це раз переглянути, заглибитись в його захоплюючі малюнки, я покидаю цей будинок. Тут скарбниця здобутків нашого популярного борця, нашого мученика. Він гейби говорить комуністам: **-Ви не зможете знищити мій народ, ви не зможете знищити моє рідне слово. - Ви своїми коментарями не зробите іншого Кобзаря.**

Замітають музей. Я виходжу. Я багато разів буду відвідувати цей чарівний будинок, буду пильно вдивлятись на дорогі, славні речі. Буду приїжджати і довгими годинами простоявату тут. Тут зростає моя свідомість, кріпше, росте ще сильніше бажання боротись за свій народ.

Робота до створення Картинної Галереї була важка і окладна. Все таки її блискуче виконали молоді науковці Української Академії Наук і Наукового Товариства ім. Шевченка. Треба було створити незвичайну картинну галерею, де просто від числа першого до числа останнього були б у хронологічному порядку розвішані краввиди, портрети, афорти, гравюрі і світлини. Треба було ці мистецькі речі повязати з життям Шевченка. Вивчити кожний образ, зробити в долині написи, характеристику доступну кожному відвідувачеві. Створити такий музей, щоб люди ходили на цих мистецьких, чарівних річах вчитись українська молодь. Деякі періоди творчості Шевченка і досі слабо вивчені і недосліджені. Книг написано багато але ще можна би було більше написати. Біля 8 років йшла нервова підготовка до утворення музею. Українська Академія Наук перевіряла старі архівні мемуари в Києві і Петербурзі про Шевченка. Робили екскурсії по селах, розшукували старих селян і питали за образами праці поета, які він ще малював живучи в поміщиків. Їздили і до Густинського монастиря і до Яготина. В деяких селах удалось купити декілька портретів а з деяких зробити фотографії. Написано

до 1937 р. про Шевченка, як маляря, багато невеликих але змістовних праць. Їх налічували біля 20 різних примірників. Багато награвляли на труднощі. Як було сказано раніше, були праці, де тяжко було доказати, що вони вийшли зпід пензля Шевченка. Документальних даних до сумнівних праць тяжко було дістати. Багато праць було розкидано по українських, російських музеях і приватних збірках. Більш 6 особистих річей і малярських праць збереглося в чернігівському музеї Тарнавського. Це був приватний а потім націоналізований большевиками. Треба було хитро і вдало обійти большевицьку агітацію про атеїзм Шевченка. Його чудова картина "Розпяття" свідчила про релігійність поета. Большевики зпочатку недо зволяли його виставляти в картинній галереї. Нарешті вдалось зломити впертість большевиків. Помістили. Образ велично відділяється зпоміж перших праць Шевченка.

Де утворити Картинну Галерею? Певно, що це найкраще було б у Києві. Було запропоновано багато гарних проєктів музею в стилі українського барокка. Це не подобалось комуністам. Тому запропоновано створити музей в Харкові. Будинок збудували невиразний, з голим - сірим фасадом. Але і таке приміщення вдало і прекрасно використали. Багато говорять глядачеві ці твори. Говорять про невмирущий творчий дух народу і його гідного сина - генія, що показав своєму народові шлях до кращого budouчого. Український Рембрандт! Сумно та боляче на душі, що ворожі сили так жорстоко скалічили і обірвали життя поета. Небогато він залишив, але і це гідне подиву і глибокої пошани. Нашадки не забудуть його праці до піднесення і відродження нашої барвисто-чудесної культури. Як гарно на чужині згадати мої відвідини харківського музею Шевченка!

+++++++
+++++++

Картинна галерея Шевченка, утворилась при більшовицькій владі, але це не була їх заслуга. Багато галасували більшовики, що мовляв, тільки єдина у світі - ленінсько-сталінівська - національна політика зуміла вшанувати і оцінити малярські праці - поета-бунтаря. Насправді ж більшовики гальмували з усіх сил справу з будовою та утворенням окремої картинної галереї. Повсталая чудесна культурна установа тільки завдяки енергії та впертості, настирливій праці українських молодих науковців-працівників української Академії Наук та Шевченківського Наукового Товариства.

Ті молоді науковці, які хотіли показати і вивчити всю силу і чарівність мистецьких праць Шевченка, були 1937 і 1938 рр., разом з членами уряду УРСР в'язані НКВД і потім їх, як буржуазних націоналістів і ворогів народу знищено. / Хвиоя, Любченко, Сухомлин і Чубар/

Бо для більшовиків, вивчення мистецьких скарбів українського генія було контрреволюцією, яку старанно винищувало НКВД.

Сучасні соціалістичні критики нападали на Шевченка в тому, що ніби він в своїх малюнках протягає "націоналістичну контрабанду", що він знаходився повністю під впливом академіка Брюлова і не створив своєї власної малярської школи та що в його картинах проявляється сухий академізм.

Сучасні малярі пробували піти шляхами Шевченка, але це було неможливе бо мусіли працювати лише після комуністичних директив та на їх наказ.

+++++++

+++++++

+++++++

++++

+

Краса, мистецтво естетика

Ми часто перемішуємо ці поняття. Нелегко їх дефінувати, важко й описовим способом вяснити значіння кожного з них. Проте не слід бездумно заступати одне одним бо, хоч усі вони повязані зі собою міцними вузлами, кожне має свій окремий зміст, окремий змісл, різні цілі.

К р а с а - це Ідеал. Поруч Правди й Добра, є вона інтегральною частиною Бога - Абсолюта, що є синтезом всіх Ідеалів. „Бог - Краса." Він Красу любить! Цей вислів християнської філософії дає напрям дальшому міркуванню: Бог вічний - вічна Краса; Бог дав людині Свою подобу. Отже, в людині є теж відбиток Краси; людина шукає Бога - в ньому і Краси: шукаючи Краси - шукає Бога.

Краса не є субстенціональна, як це хочуть доказати матеріялісти. Як усі Ідеали, залишиться вона назавжди абстрактом, що не тратить своєї притягаючої сили саме тому, що є аматеріяльна. Коли б вона набрала конкретної форми, стала б осяжною матерією, мусіла б перестати бути Ідеалом людства, що перестало б її шукати, бо маючи її, як матеріяльний конкрет, не тужило б за нею. Краса перестала б бути Красою.

М и с т е ц т в о намагається наблизити людину до Краси: піднести людину до Ідеалу а Красу зображувати людині за допомогою засобів, як: слово, тон, лінія, барва, форма- приступних людським можливостям приймання- змислам. В тому саме шляхотна роля мистецтва. Тому саме все, що не сприяє цьому наближенню людини до Ідеалів Краси, не є твором Мистецтва

Високе завдання Мистецтва: допомогти людині пізнати Красу - не дає, нажаль, йому сили заховати виключність свого призначення. Тому, різні Ідеї та ідеології послуговуються Мистецтвом як засобом. Тоді мета цих ідеологій рішає. Коли мета лежить у сфері вселюдських Ідеалів - Правда, Добро, Краса-, тоді Мистецтво сповняє подвійно шляхотну місію; коли ж ні, тоді Мистецтво мимоволі впроваджене на чужі шляхи, зраджує свою первісну мету.

Е с т е т и к а є в своїй суті й у своїх цілях рівнобіжником Мистецтва. Тільки простір діяннн естетики - куди ширший та більш закорінений у найматеріяльніші подробиці людського життя. Пропагуючи Красу найвимовнішими засобами, бо предметом щоденного вжитку естетика навчила нас, цінити гармонію ліній, барв і форм у нашому помешканні, вбранні, в наших рухах і словах, в вульнях і парках, містах і шляхах. Поняття естетики сплилося з поняттям ужитковости й так закріпилися одно в одному, що іноді затрачено відчуття їхнього розмежування. Естетика стала, для людини нашої епохи, необхідністю.

+++++

Заінтересування сьогоднішнього людства зосереджується у техніці та в технічних науках. З неспокоєм глядять мільйони на неймовірні досягнення, що мають служити для знищення життя. А коли б на місці воєнної продукції стали театри і студія, коли б мільйони рук, що кують танки й гармати, діткнули струн арф, коли б винахідники новітньої зброї стали шукати нових доріг для пізнання та зближення людини до Ідеалу Краси, тоді людство могло б спокійно глядіти в майбутнє.

+++++

Л.Р.

ВЕСІЛЬНО НІЧ

/З циклу „Сон літньої ночі“/

В товаристві панував веселий, оживлений настрій. В куті грав тихо патефон, дехто гуляв під звуки його музики а дехто приглядався. В сусідній кімнаті запрошені гості, старші віком забавлялись преферансом та бріджем. Вправна обслуга пильнувала, щоб нікому з гостей нічого не забракло. В цілому - всі були вдоволені, а вже найбільше старий Ткаченко, високий дідуган з білою, як молоко, бородою. Його син, інженер - архітект, Семен, який того дня оженився. А тому, що всі нранси цього факту були так по думці молодого як і старого - між ними панувала найкраща гармонія. Яно, у Києві не кожний міг у ці часи дозволити собі на таке коштовне приняття весільних гостей, але інженер Ткаченко був так поставлений, що міг, розуміється, при значній допомозі партійних організацій. Ганна була дочкою професора Савальського, за нею було й немале віно, що господарство Ткаченка на втіху старого внесло теж неабиякий відсоток. Молодому вповні вистало почування любові між ним і його - тепер вже дружиною. Почування сильне і обопільне.

- Ганю- стрінув він її в переході- як почувася Ганюсь? змучена? Вона усміхнулась до нього і мовчки заперечила рухом голови. Ні, вона не змучена, деж би! Але інженер умів читати з її очей- я бачу, кохана, що ти таки змучена. Вже пізно, це правда, але - знаєш сама - раз мусимо посвятитись нашим гостям! Потім залишимося собі - блиснув очима. - Ах ти ...! Засміялась вона і відійшла далше до гостей. Інженер глядів за нею з нескриваною тугою в очах і врешті протер очі, щоб собі сказати, що не спить і що Ганна є дійсно його дружиною. - О, її краса неодному скривила життя і не один відходив зломаний на душі, бо Ганна держала себе на висоті позиції свого батька і з натури холодна, не легко обдаровувала когось симпатіями. Свого теперішнього мужа пізнала вона випадково. Так, як і у романі, коли підчас першо- травневої демонстрації, екзальтована масовою роздачею горілки, товпа вхопила її поміж себе, і слабим жіночим силам було б важко оборонитись перед роздавленням, якби не він, Семен Ткаченко. Вона ніколи перед тим його не бачила, проте він її не представлявся і не знакомився, а прямо, бачучи її даремні зусилля у боротьбі з масою, взяв її під свою опіку і трохи словом, трохи переконанням, а дедалі при допомозі боксу випровадив її із небезпеки, за що вона хотіла йому скласти подяку. Та він відмовився, попрошався зовсім холодно, не сподіючись, що другого дня стріне її в театрі. І так почалось. Почалось в травні, а тепер був серпень і тепер Ганна була дружиною Семена. Її батьки були теж з цього вдоволені, бо імя архітекта - інженера Ткаченка стало славним на весь Союз. Київський залізничний двір - рець - його проекти і його будова мав вже свою славу в Європі а будівля портової командантури в Одесі, збудована у спартанському стилі з деякими прикметами Ткаченкові і його українізму додатками, стала місцем прогульок шкільної молоді із цілого Союзу, ви- кликуючи, далекойдучі застереження на тайних засіданнях партії. Але імя інженера було за голосне, щоб можна було його спрятати втертим звичаєм. За тиждень Ткаченко мав починати будову головної Пошти в Києві, за його ж плянами затвердженими Радою Комісарів. Життя інженера заповідалось якнайкраще. І ніхто не припускав, що могло б щось у цій гармонії змінитись, овшим потайки всі зітхали за іншими умовами життя і праці, може тими, що їх так наче б червоною ниткою проводив у своїх монументальних будовах інженер- архи-

тєкт Ткаченко. Спогади якогось минулого, на саму думку про що, невидима струя дотикала людей. — Ганусь — знов стрінувся з нею. Скажи серце коли ми останемось знову самі? Вона кинула йому такий гарний погляд гарних, карих очей. — І я б так вже хотіла — і зарум'янілась по самі кінчики ух, та опустила очі додолу. Ткаченко скористав, що нікого не було побіч і обнявши поцілував у розкішні молоді уста. Вона вирвалася наче пташка і погрожуючи йому пальцем, пішла, а він глядів і глядів. Підійшов хтось з обслуги — Вас прохають — за явив — куди? — скривився інженер на думку про нудні карти, або шахи, яких вже теж мав сьогодні досить — Прошу за мною. — Пішов нерадо. Пішов, бо обслуга не повинна знати, що він собі думає. Це є тільки для нього. Але здивувався, коли заведено його до його власного бюро. — Тут? — спитав для непевності — Прошу зайдіть — склонився кельнер і пішов. Ткаченко із сумнівною міною відчинив двері і станув на порозі. В його бюро світилась лампа і посеред кімнати, в очікувочій позі стоїть в гумовому плащі, високий, тонкий мущина. Мовчки зачинив інженер за собою двері і відграничився тим рухом від дошквух тихої весільної музики. — Добрий вечір. Ви до мене? — Інженер Ткаченко? — Я — Незнайомий глибоко склонився. — Дозвольте побажати вам із сьогоднішнім днем всього наукарашого! Теж бажаю зложити, за вашою чемністю поклін вашій дружині. — Дуже дякую — нетерпеливо відповів Ткаченко. — Чи ви ізза цього бажали собі зі мною говорити? — Незнайомий випростувався і Ткаченко пом тив, що він не такий молодий, як здавалось на перший погляд. — Ні — сказав коротко. Інженер тоді вказав рукою на крісло. — Так прошу, займіть місце. — Дякую, тільки часу у мене не має. Я вас хочу ще раз перепросити, що якраз сьогодні вам докучаю своєю особою, але це не з моєї вини. Дозвольте представитись. Ніч святого Вартоломея. Інженер дрюгнув непомітно, але дрюгнув. На його обличчі з'явився поважний вираз. Інший світ, зовсім інший світ закрутився біля нього. — Хвилинку — сказав і виглянув по через двері в сусідню кімнату. Не було нікого. Успокоєний зачинив двері і звернувся до гостя, що стоїть нерухомо на своєму місці з правою рукою в кишені. — Кривда і мєста — відповів на гасло незнакомого. — Дякую — склонився цей знову. Прикрі мені, що в такий день для вас мені якраз припала роля принести вам цю вістку, але ви знаєте, хто ми і що нами керує. Інженер був повний уваги. — Знаю — потвердив, хоч нерозумів чого його гостєві так багато балакати — Панє інженер- гість не вживав слова "товаришу" — сьогодні в 11- тій годині вночі починається повстання. Повстання на Україні. Ткаченко стягнув чоло і приблиз злегка. — Сьогодні? — спитав тихо непевно. Незнайомий склонив голову. Говорив сухо, без почувань. — Так. Ви виконасте ваше завдання. Ви опануєте головний двірєць. Призначені для вас пробєзвики ждатимуть у пості 42/1. Вам треба бути біля двірця при правому вході — Ви ж найкраще знаєте його розложення — в гєдині 10.58. Решта вам відома. Змін ніяких нема. Звітувати прошу сейчас, найпізніше до год. 11.15 на число — запишіть, будь ласка — мійка сітка В 65952. Все — — Інженер слухав, автоматично записав число, яке не було нічим іншим, як тільки числом телефону одного із столичних готєлів і глянув на свого гостя в очікуванні пояснєнь. — В 11 год. на зміну вам, вашим людям прийде військовий відділ під командою лейтенанта Бориса. Тоді ви перешлете людей до командантури міста, Хрєшатик 49, а самі явитесь на засіданні національного проводу — рівнож Хрєшатик 17. Це вже все. Чи маєте якийсь запит? — Ні, дякую, все ясно! — півголосом висказав інженер перешоуючи зір в глибину кімнати. Старався опанувати себе. Запанувала глибока мовчанка. Незнайомий підійшов до нього. Хвилинку постояв ще мовчки, потім дозволив собі покласти руку на його плече. — Панє інженер — опануйтеся! Я вас розумію дуже добре, я з вами дуже співчуваю, я знав, що у вас сьогодні такий великий день. Але пришов наказ! Ми мусимо! Вибила наша година — або — або! Я все таки приказав, щоб вас стережено так, щоб вам по можливості не сталось

нічого лихого, позатим залишається вам тільки вважати на себе, перед вами вічинилось життя і може так доля хоче, щоб ваше весілля сталося весіллям цілого народу, так як ваші будівлі стали його гордощами. Хто може відгадати Божі шляхи? Будьте доброї думки, Ткаченко, моє прізвище Байдак. Інженер підняв голову і в його очах появилось здивування і подив. Байдак! Цей, що рік тому в процесі в Москві був засуджений на кару смерти і за яким інтервенювала Америка. Йому тоді дали 15 літ Сибіру, а Америці запевнення, що присуд смерти не буде виконаний. Байдак одначе і тої карі не досиджував. — Бажаю успіху, сказав, уклавши худі риси у вираз глибокого зрозуміння, потиснув інженерові руку і тихо вийшов залишаючи самого із своїми думками. Інженер підсунув собі крісло і важко заглибився у ньому. При цьому його зір впав на стінний годинник і він усвідомив собі, що до заповідженої години залишається всього 90 хвилин. Тикання годинника допомагало йому думати. І він думав похиливши голову на груди. Думав про те, яку долю він приготував своїй дружині, думав про те, чи її повідомляти чи ні, думав про свою карієру і славу архітекта, думав про все, що було звязане із подіями сьогоднішньої ночі. Інженер Ткаченко був досить поінформований про заміри підготувань і він знав, що на цілій території Союзу у всіх його невральгічних точках, у всіх його життєвих центрах, у всіх джерелах його енергії, у самій його столиці, навіть у далекому Сході, вибухне повстання. Коштувало немало заходів, а навіть жертв, щоб до сьогодні вдержати тайну такої акції, от хочби й Байдак, що нікого не видав, до нічого не признався, а говорить так, що процес із відкритого зроблено закритим, гиклюючи навіть протест американського амбасадора із за недопущення на судовий процес делегації американських журналістів. Думками забрів далеко інженер — архітект Ткаченко. І до ніякого конкретного висліді не дійшов, поза ствердженням, що кількість часу поважно змаліла, а це потягло за собою деякі обовязки до полагождення. Гостей теж не можна було так довго самих залишити. А вже під ніяким оглядом не вільно було дати їм пізнати, що щось сталося незвичайного, бо ж остаточно, коли пан молодий в пошлюбну ніч опускає свою дружину і все весілля, то хіба а для цього мусить існувати якась глибша причина. Інженера заняла думка, як це урятувати, щоб без збудження неприємних і непотрібних підозрінь, могли спустити дім. Повернув до гостей вчас. Вже за ним питали. Пояснив безжурним сміхом свою відсутність і тим успокоїв їх на найближчий час. Тепер відшукав Ганю. Скориставши з нагоди, коли вона звільнилась від гостей, попрохав її на бік і не міг при цьому перешкодити, що з його серіозної міни вона догадалась чогось поважного. — Що сталося? — питала з місця, коли зачинилися за ними двері кімнати. І її голосі було чути неспокій. Вона мабуть інтуїтивно відчувала якусь небезпеку, що виразно видніла в очах її мужа. — Що сталося, Семку? — Нічого, Ганю, сідай прошу. — Вона з непокоєм не спускаючи з нього очей, заняла місце у кріслі, тоді коли він із заложеними на плечах руками проходжувався по кімнаті. Запанувала напружена мовчанка. Інженер горячково бився з думками. Сказати Ганусі всю правду, чи ні? Розказати їй якусь менш — більш правдоподібну історію, в яку — він це відчував чимраз сильніше — вона не повірить, чи зрадити перед нею всю справу в цілому обемі того, що мало б статись вже в недовгому часі. Він мусів скоро рішитись. І він остаточно рішився не говорити їй правди, бо це могло б мати необчислені наслідки. З таким рішенням звернувся він до неї, виставивши досі їй терпеливість на важку пробу. Та коли глянув в її ширі, великі, чорні як вуглики очі, що в них так горіла любов до нього, майже підсвідомо змінив свій намір і його слова поплили менш більш у такому порядку: — Ганю — я не повинен тобі цього говорити. Я не хочу, щоб ти хоч через хвилину мала якенебудь підозріння відносно мене. Я свідомий і того, що не повинен перед тобою нічого скривати — зокрема сьогодні

ні. — Семку, ради Бога, скажи що з тобою? Чому ти такий несвій? Вирвалося їй приглушено із глибини душі. Боязнь тремтіла в її голосі, боязнь за нього і за їхнє щастя. Він примусився видобути успокоючий усміх на уста. — Ганю, сталося щось, про що я тобі зараз розкажу. Вперше будь спокійна, це нічого страшного. Цієї ночі через — глянув на годинник — 40 хвилин ми починаємо повстання. В кімнаті начеб потемніло по цих словах інженера. Неначе б світло померкло на хвилину, щоб потім з іще більшою яскравістю освітити бліді обличчя молодої пари, у вечір її весілля. На потвердження своїх слів і в відповідь на недовірливий, переляканий погляд дружини, інженер мовчки ще притакнув рухом голови. І стояв так дивуючись тепер собі, що це признання злетіло з його уст і дивуючись, що Ганна так тим всім налякана. Він бо не відчував ніякого страху. — Чи це все аж таке несамовите? — Чи її очі, що протягом хвилини своїм поглядом припускали щось зовсім іншого, гіршого для її особистого щастя, тепер в страху за нього ще більш налякані? — Ганусю! — Вона піднялась поволі із крісла, а він зробив два широкі кроки вперед, щоб її піддержати. Ганна застигла з напів витягненими руками. — Семку, мій Боже — видихнула із себе зворушено. Інженер обняв її і пригорнув до себе, як дорогий і загрожений втратою скарб. Чув, як вона дрожала в його раменах і пригорнув її ще міцніше. — Ганю! Мусиш опануватись! Я знаю, що ти на стільки сильна, щоб себе опанувати, спеціально тепер. Чуєш? — Ганю! — Він нахилився над нею і говорив півголосом так, як цього вимагали речі, про які він її повідомляв. Вона мовчки слухала, не виконуючи найменшого руху і тільки в моменті, коли він сказав їй, що йому призначено вдарити на один із більших об'єктів, на головний двірець, вона дрюгнула непомітно. — Твої гордоці, Семку? — вишептала. — Ганю, мусиш мене оправдати перед гістьми до моменту, коли ви самі вже про це дізнаєтесь. Я мушу вже йти. Мушу, моя Ганю! Він висказав це з натиском і вона ні слова на це не відповіла. Кивнула тільки голівкою, на знак, що зрозуміла добре в чому річ, освободилась з його обіймів і важким кроком без слова опустила кімнату. Ткаченко глядів їй в слід зовсім дезорієнтований. Чи це зробило на ню аж таке сильне вражіння? Чи це її аж так сильно прибило? І під впливом цієї думки в нього творилось нагале переконання, що було крайнім ідіотизмом сказати їй про все, і що взагалі, такого дурня як він треба б пошукати. Закурив папіроску і запхавши руки в кишені проходжувався швидко по кімнаті. В кожному разі Ганя мусить його виправдати перед гістьми, а йому не залишилось вже багато часу. І тоді з поспіхом скинув святочний одяг, надягнув своє щоденне убрання, накинув легкий гумовий плащ, з укриття добув пістолу, справдив набійниці і станув посеред кімнати, нагадуючи, чи не забув ще дечого зробити. І знов його думки повернулися до Гані. Щоб вона йому ані одного доброго слова не сказала на прощання? Відійшла так тихо — незамітно. Ображена? Розчарована чи пририта горем? Хіба вона могла так скоро і так легко погодитись із думками, що він відіде протягом півгодини, щоб прийняти участь в смертельнім бою і могла з цим погодитись не попрошавшись навіть з ним? Подумав піти за нею та відкинув цю думку. Пощо? Зробить сензацію серед гостей появившись у такому одязі перед ними, а це не було зовсім його наміром. Тимбільше, коли Ганна, як припускав, мусіла оправдати його хвилиною відсутністю. Чи йти вже геть? Знов кинув оком на годинник. 25 хвилин залишилось ще вільного. Мінус дві хвилини до прибуття на точно визначену годину на місце. Часу небагато і інженер з трудом покинувши думку пращання із Ганною, задніми дверима опустив свій дім. Залишив за собою весілля, безжурність, напитки, їду і пішов скорим кроком назустріч своїй долі; випадково — назустріч першлму вазові електричної залізниці. Заняв своє місце скромно в куті, боючись ще в такий мент стрінути якогось знайомого, що мігби його позбавити часу і наразити на непотрібні пояснення, бо

відоме було майже цілому Києву, що інженер Ткаченко жениться. У возі було спокійно, на цій лінії не було великого руху і інженер мав змогу, скільки до цього допускали нерви, спокійно віддатись своїм думкам звязаним з найближчою майбутністю. Тепер вже не відчував ніякого страху. З моменту, як він рішився іти сміливо з іншими, він приймав дійсність такою, якою вона була. Був довго у війську, привик дивитися смерті у вічі і одне, що його тепер цікавило, якщо не непокоїло — це закінчення цього, що мало тут початись. Він не знав якими силами розпоряджають повстанці, він виконував в цій хвилині сліпо приказ і ставив тим самим своє життя своєю кар'єрою, свій життєвий досвід і багатство на одну карту. Чи воно покінчиться успіхом? Союз був сильно захитаний у своїй внутрішній, а ще більше в закордонній політиці і він знав, що клопотам, звязаними із прилученням території Німеччини до Польщі довго не було кінця, протинно, вони збільшувались і можливо, що повстання вибухне і там. Це річ проводу, щоб повстання вдалось. Воно му- сить б ти так підготоване, що повинно кінчитись успіхом, якщо дійсно всі колеса великого повстанчого апарату відіграють свою роль і виконують належно свої завдання. На слідуєчій стації пересів інженер до іншого возу. Розглянувся, тут було вже гамірно. Верта- лась якась весела група з театру, втішаючись тим, що без вступних квитків вдалось їм бодай побачити чотири акти, з п'ятого остаточно можуть зрезигнувати. Інженер слухаючи їхні втіхи і клопоти, мірку- вав собі чи дійсно він іде туди, куди іде, і чи часом все це не приснилось. Жкийсь добродій звернувся до нього за вогнем, він ввіч- ливо послужив йому і знов був сам зі своїми думками. Вів торохко- тів по шинах, кондуктор монотонно викликував перестанки, всідали і висідали пасажири, тільки інженер їхав безперестанку, бо їхав до кінцевої стації. Кінцева стація! Символ чи випадок? Ех, дур- ниці! Вийшов, кинув кондукторові в переході добраніч, подумав при цьому, як здивується ця людина слідуєчого ранку, а може ще в ночі і пішов в слабоосвітлений в тій порі майдан перед Головним Двірцем. Ішов поволі, знаючи, що тут десь в сутінках заховані змовники, що тут десь таїться рогник, що за дві хвилини розгориться по цілому, кольосальному Союзі. Приємно подумати, що береш участь у такій справі, прямо і гордо виринаєш грудь із такою свідомістю, хоч якесь непомітне дрожання перебігає проводами організму. В півсмерку якась тінь виринула з боку майдану. — Ніч Св. Вартоломея — залунало півголосом помішане з кашлем. Ага! Держучи руку на пістолі, інже- нер звернувся, як на пружинах в цей бік. — Дозвольте, є у вас о- гонь? — Кризда і месть, — додав тихіше прикурюючи — все готове. — Скільки людей? — 45. — З цього чотирьох на міліційній стації. На площі 41. Всі київляни. Ще хвилина. Оба стоять і курять мовчки. Далеко десь сигнал поїзду, а ближче скрипіт нового трамваєвого во- зу. — Так, ще хвилина — повторив поволі інженер, затягаючись димом запашної папіроски і випускаючи його в бік та приглядаючись в тем- ряву. Нагло якась знакома постать спішила в напрямі двірця і світло одної з ліхтарень впало на неї. Папіроска полетіла в бік. Не ува- жаючи на ніщо, інженер без слова пояснення, бігом дігнав цю пос- тать і вхопивши її без надуми за рамена, поставив перед собою. Очі палали, мова застрягла у горлі, кров пульсувала гаряче у вис- ках. Минуло три секунди предовгої мочанки, заки він зміг прийти до себе. Потряс постаттю як молодим деревцем і нагло притис її із усіх сил до грудей. Здавалось, світ забув про них, а вони забули про світ. — Ганю, моя, героїне! — шептав уривано з вражінь. Вона тихо — тихенько хлипала у його міцних обіймах. — Ганно, Господе, я не знаю?! — Як же ж ти могла...? говорив він з докором в голосі. Не знав, що з ним діється. Десь появилась така сила енергії, що він чув, як у душі горить в нсї- не вогонь, а пожежа! Плуми видиралось разом із мовою із його горла, з його серця, з його цілого ества. Його Ганна була при ньому, прийшла за ним, боялась за нього, хо-

тіла бути при ньому. — Боже ! — Ганно, який я щасливий !
 Чиясь рука обережно діткнула його плеча і спокійним тихим голосом
 сказала: Вже час — . Стрепенувся інженер. Звільнив Ганну з обіймів.
 Тільки шукав сумерку її очей, великих і глибоких очей !
 Викув слова як залізо тверді.— Ганю, ми починаємо бій.— Бог з нами,
 Семку, а я з тобою. Короткий свист подав сигнал і тіні ожили в
 темряві.

+++++
 +++++
 |||||

Инж. А. Микулин

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ ПРАЦІ.

/ Продовження /

Хронометрування так як і фонографування ведеться на різних
 робітнях різних операцій та в різні години робочого часу. Хроно-
 метрування має ціллю не тільки встановити практично — реально-необ-
 хідну норму — інженери-опрацьовуючи хронометрувальний матеріал бу-
 дують нову раціональну технічно- правильну структуру порядку ви-
 конання операцій, беручи під увагу існуючі або запроєктовані вироб-
 ничі умовини. Крім хронометрування виробничих операцій, проводиться
 ся також окремий хронометраж, як окремих рухів так і елементів ру-
 хів. Це робиться з метою наукових дослідів для вставлення у випад-
 ку норм часу праці теоретичним шляхом, методом розкладу операцій
 на рухи та елементи.

Таким чином ми бачимо, що інженери- нормувальники є фактично
 будівельники структури праці та різних виробничих процесів та опе-
 рацій. Тому нормувальники мусять обов'язково і дуже точно до най-
 менших дрібниць знати всю організацію підприємства, а особливо в
 тій ділянці, яку йому доручено до праці. Від інженерів організа-
 торів — нормувальників вимагається знання всіх виробничих та тех-
 нічних процесів підприємства, всіх особливостей даного виробництва,
 операцій та фактично всю щоденну виробу до найменших її подробиць.
 Інженери — нормувальники мусять бути дуже уважними та намагатися
 все спостерігати. Від нього вимагається високий культурний рівень,
 технічне загальне знання майже з усіх ділянок техніки та других
 інших наук. Він мусить не фіксувати лише одні факти, але завжди
 раціоналізувати, конструувати та будувати нові засади та режим
 праці під оглядом здорової критики. При конструуванні та міркуванні
 на основі хронометрувальних матеріалів, нової поопераційної струк-
 тури, послідовності виконання виробничих процесів, нормувальники
 викреслюють всі зайві, непотрібні рухи, які були зафіксовані на
 протязі виконання хронометрування. Можуть вводити зовсім нові спо-
 соби операції, намагаючись їх, якнайбільше змеханізувати та пере-
 вести їх на виконання механічними способами та знаряддями. Новий
 поопераційно збудований процес фіксується на спеціальну інструк-
 тивно- нормувальну картину, яка потім дається для пізнання та вив-
 чення робітнику- оператору / або робітнику- виконавцеві/. В такій
 інструктивній картці зазначається:

а/ Послідовність операції або рухів, б/ норма часу на кожную
 операцію; в/ необхідний, основний та допоміжний матеріал, інстру-
 мент та т.п. і скількість його витрат; г/ на яких механізмах мусить
 виконувати ці операції та зарядження їхньої праці/ швидкість, могут-
 ність, натуга, обертання та ін./; д/ всі інші пояснення, вказівки

та зауваги, як механічні так і операційні.

Під керівництвом інструктора-спеціаліста робітник з початку вивчає цю карту з послідовним застосуванням в житті, а потім опановує її зовсім і виконує набираючи все більше і більше практики.

На підставі витрати часу на окремі операції, на виготовлення як деталей так і всієї продукції, вираховується число кількості виготовлення за час робочого дня. Цебто встановлюється обов'язкова кількість одиниць виробу за день./ За кількість робочого часу/.

Ми знаємо, що в житті сталого немає нічого, все рухається і все змінює свої форми. Тому і норми не можуть бути завжди постійні і сталі. З уведенням нових організаційних умов, застосування інших, або абсолютно нових механізмів, підвищення досвіду та практики не тільки норми опановуються, але поступово починають і перевищуватись. Таким чином норми виробу починають "старіти" і потребують змін. Отже нормування не може заспокоїтись на своїх досягненнях, воно завжди поширюється, розвивається і творить нові методи, нові форми своєї праці. Навіть коли встановлюються правильні і дійсні норми, а умови життя і підприємства не міняють своїх форм, все ж норми виробу перевищаються. Причиною є те, що виконавець набирає практики, автомеханізму, заощаджує свої рухи, свою енергію та крім того, деякі процеси, котрі один другому допомагають. Тому норми від часу перевіряються, поліпшуються або вводяться нові. У своїй примітивній формі нормування не тільки праці, бере свій початок з дуже давніх часів, але майже не має ні однієї галузі життя де б не запроваджувалось нормування. В практичному житті під нормою праці розуміють скільки виробленої продукції робітником за робочий день. Але потрібно відрізнити норму праці від норми виробу. Норма праці це є та потрібно-необхідна кількість праці, яка витрачається на виконання однієї деталі виробу, або на всі виробу підприємства. Вона вимірюється витратами часу людського або машинного і зветься чоловіко-годиною, або машино-годиною. Норма виробу це буде кількість виготовлених виробів за годину, за робочий день. Вона вимірюється кількістю / штуками/.

Одна із причин перевиконання норм виробу є також / і це в першу чергу/ зв'язок поміж працею а нагородою - заробітньою платнею. Але про системи побудовання заробітньої платні та про користь і шкідливість нормування для побуту людини буде з'ясоване в наступних статтях, в яких буде також з'ясована і система так зв. стахановщини - ударництва та методи нормування більшовиками.

Нормування та наш табір.

Тепер не має ні одної людини, яка б не підлягала нормувальним чинникам. Кожна людина мимохить, сама по собі встановлює для себе відповідні нормувальні приписи та нормативні витрати. Вона має необхідно-потрібну норму на одяг, на харчі, на життєві умови та інше. В залежності від умов побуту та стану життя ці нормативи мусять не тільки виконуватись, але в залежності від обставин та способу життя повищуватись, поліпшуватись, або зменшуватись. Нормативні засади є загальногромадські і індивідуальні. Вони існують в державному устрою, в житті суспільства, науці та механіці і в праці. Та і наше таборове життя протікає по відповідно встановлених організаційно-нормативних об'єднаннях та шляхах. Наш табір має багато своєрідних, необхідних шикмет у своєму житті, навіть має і нормативні нагороди за працю, у виді додаткових харчів, так зв. - Цузану-. Але вся справа в тому, що норматив нагороди, якраз і не має того нормативу, за який він видається таборовику, цебто нормативу праці. Зрозуміло, що в умовах табору можуть бути своєрідні, примітивні, неудовершені норми праці, але все ж таки вони бути - мусять. Такі нормативи праці

табору не тільки дадуть деяку продуктивність, але вони будуть обов'язкові до виконання, щоб одержати право на додаток, та з другого боку, поліпшать працездатність таборовиків і до деякої міри, вплинуть на покращання відношень до нас, з боку чужинців. Цілком зрозуміло, що таборові примітивні норми праці, не тільки зменшать кількість затрудування, але навпаки побільшать її, та виявлять різних ледарів, лінивих та маркірантів, які під маскою праці можуть простояти цілий день і одержати нарівні з чесно-працюючим відповідну нагороду - "Цузац".

+++++

Вшуканні нових ШЛЯХІВ

/ Суспільні проблеми /

Щ о п р о т и с т а в и т и ? Фактом є, що так і індивідуалізм як і тоталізм не виправдали себе вповні. Один, що поставив одиницю в центрі буття, для якого держава це вільна спілка одиниць, від тих одиниць цілком незалежна і згідно з їх волею існуюча/Локе, Руссо/ довів до капіталізму чи анархії суспільного життя. З другої сторони викликав як реакцію тоталізм, що у центрі ставить державу, а одиницю цілковито підпорядковує державі у висліді тиранія одиниць, визиск працюючих мас та вибухливий до крайніх меж національний егоїзм.

На протязі останніх десятиліть індивідуалізм мусів здавати позицію за позицією молодим, тугим по своїй суті тоталізмам. До перва коли світ глянув у вічі цій новонародженій бестії, оглянувся за охоронними засобами. Одиноким доцільним засобом показався меч. І тоталізм мусів улягти та з тої ж жахливої боротьби фактичним переможцем вийшов не світ індивідуалізму, а світ найжахливішого тоталізму; і знес проблема стає на весь ріст: де ратунок? Де є формуюча сила, що зуміла б дати людству кращі зразки державних форм - як комунізм? Що протиставити цьому - чи не найгрізнішому-тоталізові, що так вміло володіє кольосальними просторами, масами та багатствами? Невже ж червоному тоталізові може протиставитись лиш такий самий кривавий другий тоталізм? Невже ж Гітлер і Мусоліні були правні?

На цьому місці будемо містити різні голоси, які пробують дати відповідь на ці наболілі питання, які пробують шукати нових розв'язок. На перший раз подамо шановним Читачам головні засади Універзалізму, що зродивсь в кругах філософів - ідеалістів, а пропагують їх католицькі соціалісти. Дані черпаєм із статті В.Залеського у с-трії загального володіння" "О.Б." черга 6/193, ст.6/

У н і в е р з а л і з м - це доволі складне вчення. Багато складніше від обох вище згаданих напрямків. Спробуємо подати його основні тези. Кожна частина має свою ціль в цілості. Ціллю одиниці є сім'я, далше рід, громада, племя, народ, людскість. Але не може бути цілості без одиниць і поза одиницями. Існує лиш в них, завдяки їм. Рівночасно є ціллю для одиниць - отже є чимсь надрядним. Людскість є перша у відношенні до одиниці. Щоби повстав чоловік мусять бути роличі ітд. Не можна взагалі уявити собі одиниці без людскості чи поза нею. Таксамо народ існує лише в одиницях. Народ

розвивається лише тоді, коли розвивається міцність одиниці. Людськість зростає, коли зростають народи. Знова ж розвій одиниці можна собі уявити лиш в народі, а ніколи у відірванні від нього. Тому похибкою було б нищити розвій одиниці в народі, бо тим самим нищиться розвій народу. Те саме і у відношенні одиниці до народу. Але одиниця мусить здати собі справу, що лиш через народ, в народі і для народу вона існує. Змістом нашого життя є творення щораз то вищих цілостей. Від одиниці через сімю, рід, племя, людськість — аж до Абсолютної цілості — до Бога. Чим далше просувається процес єднання, тим глибше іде різничування одиниць. Чим могутніша цілість, тим більше зрізничковані одиниці /порівняймо організм людини до організму амеби/. Розвій сильної цілості дає можливість розвою одиницям і навпаки.

Г о с п о д а р с ь к і с п р а в и — Цей ідеологічно — філософічний вступ дасть нам підставу належно зрозуміти основні питання суспільно-господарської ідеології універзалізму. Господарська діяльність одиниць ніколи не може бути ціллю. Вона є тільки середником, може навіть необхідним середником для реалізації цілей. Індивідуаліст уважає господарську діяльність своїм правом для помноження сили. Універзаліст вважає її лише своїм обов'язком для помноження сили цілості.

П р а в о в л а с н о с т і — Одиниця повинна мати право свободи вибору способів здобути багатство, деінде і є вона моральним постулатом, стверджуючим, що кожний повинен мати свободу диспонування очима праці свої та своїх предків. З другої ж сторони вимога права власності впливає з konieczності забезпечення одиниці свободного розвою її сил, konieczного для зросту сил цілості. Творці права повинні старатися зреалізувати це домагання, але на жаль вони не все стараються, а як навіть і стараються то не завжди це їм вдається. Першим правом кожної одиниці є право черпати з дарів Божих те, що вона для удержання життя потребує. Кожний чоловік як сотворіння наділене розумом, має дійсно з природи засадниче /підставове/ право користати з матеріальних дїбр землі. Це особисте право не може бути в ніякому випадку скасоване навіть іншими правами до земних дїбр. /Папа Пій XII/

Право власності є похідне, від того природного права: іменно найлегше є упорядкувати користування дарами Божими в той спосіб, що кожний буде мати це, що здобуде власною працею, або, що здобуде власною працею його предки /землю, котру собі викорчував, знаряддя, які собі сам зробив ітп./ Найкращою формою уможливлення доступу до дарів Божих має бути засада приватної власності, втім зрозумінню, що людина повинна працювати на своїм варстаті на свій рахунок. Такий був змісл постулату приватної власності у протиставленні до устрою невідільництва. Генезою власності виробничого варстату може бути оділичення або власна праця. Немає іншої засади на підставі котрої людина могла би жадати власного варстату праці чи навіть іншої власності для себе. Одначе господарський устрій котрий виключає можливість: на здобуття власного варстату праці не є устроєм приватної власності, а противно, устроєм позбавляючим права власності працюючі маси. Він унеможлиблює повстання такої форми господарки, що є найдалш ідучим переведенням в життя принципу, що кожний повинен працювати на своїм для себе. Працюючи як наймит, людина не дає із себе повного зусилля і тим самим не отримує справедливої винагороди, яка в тих умовах є неможливою. Ця саме насмна праця, зменшуючи видайність зусилля, є суперечна з домаганням найкращого використання дарів Божих. Насмна праця однак не може бути цілковито вилемінувана /відкинена/. Це була вона теж вилемінувана в тих господарських устроях, що найкраще відповідають вимгам приватної власності, то значить середньовічному цеховому устрою. Була вона переходовою. Наймитом був той, хто ще не став майстром — працедавцем, підприємцем. Однак в самій засаді

кожний учень міг стати челядником, а челядник майстром.

Х и б и к а п і т а л і з м у - Великий промисл в капіталістичній структурі належить до капіталу, при чому ті, чиєю власністю він є або взагалі не працюють або становлять зникаючий відсоток працюючого загалу. Практично працівник - наемник не має можності стати власником. Час стихійного розвитку промислу, викликаний поступом техніки при рівночасному відкритті нових колоніальних ринків збуту та за купу сировини, викликав заколот нормального розвитку форм суспільно-господарчої організації продукції. Вони не встигали за розвитком техніки й продукції, витворився хоробливий стан. Тільки швидкий зріст багатств в капіталістичних країнах злагодив неминучі тертя. Але капіталістичний устрій не виказує прикмет тривкості там, де з яких небудь причин темп збогачування маліло. Не витримує він проби життя в той час, коли швидке помноження народнього багатства є конечною вимогою помимо несприятливих умовин. В капіталістичному устрої прибуток з процесу виробництва розподіляється між працівників і капіталістів. Частина, що припадає працівникам є втрачена для капіталізації. Натомість з частини припадаючої капіталістові певний відсоток призначається на збільшення капіталу, то зн. на помноження народнього багатства. Тому теж популярним був клич - Налерід треба помножити капітал, а потім донерва думати про його розподіл. - Здарчи собі справу з потреби помноження капіталу прихильники цього гасла були суспільно-консервативні, чи радше були оборонцями капіталу. Абсурдальність цього погляду підчеркує факт, що робітники завжди були свої а капіталісти часто чужі. Не звернено теж уваги на те, що капіталістичний устрій деморалізує працюючі маси / бо суперечить засаді приватної власності / знаним загальною способом життя - від суботи до суботи - як теж і праці - від суботи до суботи. Інстинкт господарювання, що ціхує рільника, чи ремісника, купця чи промисловця, взагалі всі ціхи, що їх очеркуємо імям "підприємчивість" зовсім чужі є для робітника-наемника, пролетаря. Він не є заінтересований в успіху підприємства, не носить жадного ризика, не відчуває наслідків потягнень власника.

Т о т а л і з м ч и к а п і т а л і з м ? - Тотальні устрої наші сусіди увійшли на шлях швидкого творення господарської сили при помочи придаллення життєвого ступня та використання всієї робочої сили в цілях для нової розбудови державного господарства. Ця система дала певні, навіть показні висліди але лиш на коротку мету. Цілковите обезволення одиниці довело вже до краху американського ментатора на наших очах. Та відкинення тоталістичної системи не є ще однозначне з приняттям концепції капіталістичної. Бо Злучені Держави диспонуєть такою кольосальною господарською машиною, що війни та невспричинені зміни не відчують зовсім. Там робітник буде завжди жити на вищій стопі як в Європі. Знов Англія знаходиться саме в етапі перебудови свого устрою. Та для нас всі ці проблеми стоять отвором, бо ми не маємо ні так розбудованої господарської структури як Америка, ні навіть так налаштованої як Англія. Мусимо шукати чим заступити пануючий тепер ще тоталізм.

Післявоєнний світ, а стисліше і наші землі, що зазнали найбільшого знищення вимагатимуть від нас праці із самозапеченням. Чи здобудеться на це робітник, коли він буде лиш наемником? Працю із самозапечтням на коротку мету може виконати робітник лиш у тоталістичному устрої на довшу - лиш тоді, коли він працює для себе на своїм. Легко це зреалізувати у рільництві, ремеслі, дрібному промислі. Та треба теж шукати форм співпраці та співвласности у великих парстатах праці - на всякий випадок іншу, як у тоталістичному устрою. Ситуація робітника і в капіталістичній і в комуністичній державі однакова, з тою тільки різницею, що на капіталістичній фабриці робітник має право страйку та право зміни місця праці. Коли ж ми робітничкові дамо змогу стати співвласником та забезпечимо вплив на керування підприємством - будемо мати готову розвязку. Дотепер ува-

жано таку програму за нереальну по причині невироблення економічного працюючої маси.

У о у с п і л ь н е н н я в е л и к о г о п р о м и с л у . Коли б так зразу передано підприємство в руки робітникам, це доведло б до шкідливого упадку підприємства. А це не тому, що робітники не є здібні думати суспільно-господарськими категоріями, але тому, що вони виросли в пролетарській ментальності. Але це прикмети набуті і їх доволі легко можна викоринити. Тому теж і реформа мусить іти системами. Вплив робітників повинен зростати в парі зі зростом зацікавлення долею підприємства, та в міру як зростатиме обсягомлення із процесами виробництва, та своєї ролі у них. В у с у с п і л ь н е н н і м у с и т ь і т и з п о м і ч к о ю в п е р ш у ч е р г у д е р ж а в н и й к р е д и т , а в д р у г у о с а д н і с т ь п р а ц і в н и к і в . При кожній виплаті заробітної платні треба встановити норму ощадності робітника, яка б доповняла його уділ в підприємстві, аж до нового співвласництва. Але це мусить відбуватись лиш на засаді добровільності. Ті що не хочуть стати уділовцями, можуть складати згадані суми на фонд емеритальний.

Голос при виборі заряду мавби працівник доперва по зложенні повного згори усталеного уділу / практично по кількох літах праці/. Та вже з хвилиною приступлення до співпраці робітник мавби виборче право/ чинне й пасивне/ у виборах до загальної ради, що малаби дорадчий голос в заряді, а zarazом була би зв'язку між робітництвом а зарядом.

В цій системі з бігом часу робітники стали би в більшості в кожному підприємстві а уділи були б постійно зріжничковані в залежності із класами праці- зрештою зовсім справедливо. Ті, що найдовше працюють мали б найбільший уділ і тим самим найбільші права. Щоби заряд був справний треба покликати заряд на довший протяг часу, а з другої сторони встановити строгую незалежну контролю в рахунках.

У д і л п р а ц і в н и к а в п і д п р и е м с т в і .

У діли в таких підприємствах повинні бути дідичні і з правом продажі з т и м т і л ь к и з а с т е р е ж е н н я м , щ о п а й ш к и к и , я к і п е р е с т а р т ь п р а ц ю в а т и в и м і н ю ю т ь с в о ї п а ї н а о б л і г а ц і ї . Ця система забезпечує утримання приватної власності та свободного керування своїм уділом. Зміна місця праці в такій системі спричинила б продаж уділу в одному підприємстві з правом набуття в другому. Куплення і продаж акцій між працівниками повинні бути завжди дозволені. Ця система д с в е д а т ь д о з р і ж н и ч к у в а н н я п р а ц і в н и к і в н а ч о т и р и к а т е г о р і ї : 1 . у д і л о в ц і - о с н о в н и к и , 2 . у д і л о в ц і - п о в н о п р а в н і , щ о в п л а т и л и в ж е н о в и й у д і л і м а ю т ь п о в н і п р а в а г o л o c y , 3 . у д і л о в ц і , щ о щ е н e в п л а т и л и п o v н o g o y d i l y й т о м у м а ю т ь л и ш п р а в o g o l o c y в р а д і д o p a d c h i й т а б e р у т ь y ч a c t ь в p o з n o d і л і з и c k y , 4 . р о б і т н и к и , щ о n e x o ч у т ь б u t и y d i l o в ц я м и .

Ріжниця між першою а другою групою полягає властиво не в якості а радше в часі. Ця чотиришаблева драбина є доступною кожному, що працює, ощаджує і не боїться ризика. Вона ліквідує поділ на супротивні собі світи: працю і капітал. Безперечно, що адміністрування такими підприємствами насунуло б немалі труднощі поки апарат „зіграється". Але з другої сторони система громаднього володіння дає такі величезні користі, що напевно оплатиться понести ці початкові труди, чи навіть втрати. Ось ці користі: 1. Система ця ліквідує, чи радше відсуває на дальший план вічний конфлікт між капіталом та працею. 2. На місце ворожого ставлення, впроваджує позитивне наставлення до підприємства, принайменше робітничі цілі. Доступ до цієї еліти можливий кожному. 3. Ліквідує штучний і агубний суспільний поділ. 4. У с у с п і л ь н о с ь п р o д у к ц і ю б e з o б м e ж y в a n n я в o л і o d и н и ц і . 5. У т в o р ю є п і д п р и e м с т в a n a d з в и ч a й n o в і d n o р n і n a в o і л я k і k p і z и . У д і л o в ц і n o g o d a т ь с я n a o b n и ж e n n я д o м і n и м y k o ш t і в p o d y k ц і ї , щ o б и л и ш n e o b m e ж y в a t и c a m o ї p o d y k ц і ї , ц і л k o м п p o т и в n o j k в k a п і т a л і c т и ч н и x п і d п p и e m c т в a x . 6. П і d п p и e m c т в o c т a n e б і l ь ш e d и n a м і ч н e c т в o -

ренням системи постійного зросту продукційного капіталу. 7. Перебудовує суспільно-господарський устрій без потрясень при допомозі процесу корисання нової верстви працівників - власників. Доперва організація продукції на підставі громадського володіння створює підстави до будови здорової корпоративної організації. Всі дотеперішні проби організувати суспільство на основах корпоративізму завели в наслідок основних противенств між капіталом а працею. Протиставлення праці і капіталу вело завжди до заколочення взаїмовідносин між частиною а цілістю в суспільному господарюванні - у взаїмовідносинах між працівником, та підприємцем.

Г о с п о д а р с ь к а д е м о к р а т і я

Передумовиною будови корпоративного устрою мусить стати розв'язка підставового питання взаїмовідносин праці і капіталу. Механічна сполука в корпоративі вогня з водою буде завжди безвигляддно. Ліквідація прірви між капіталом і працею дає натомість підставу творити здорові основи співпраці та пов'язати ціле господарське життя в організації в ціхах самоуправи. Систему громадського володіння можна б назвати господарським демократизмом. Творить ю на сильні суспільні вузли пов'язані спільними переживаннями, спільними економічними проблемами. Пост керівника такого підприємства є багато цікавіший від посту власителя-капіталіста. Гурт працівників набирає цих сталості. Робітник-кочовик стає робітником - власителем, осілим, прив'язаним до підприємства. Тоді доперва через професійні союзи зростає почуття національної єдності! Керівним органом зі сторони держави у такому устрою господарському стає кредит. Він нормує зростання поодиноких галузей господарства й тим самим стає керманичем продукції. З уваги на широкий засяг діяння кредит мусить бути в руках держави. Бо ж зовсім чужим є, що реалізація господарського плану не може знаходитися в приватних руках. Або держава буде рачити кредитом - або кредити державою. Така система нагадує нам сильно систему соціалістичну, але нею не є. На всякий випадок є доволі далекою від марксизму. Молоді соціалісти що пережили оба тоталізми вповні погоджуються з такою системою - пише автор про польські круги. Від себе зазначаємо ще, що у нас була подібна спроба проведення під кличем національного солідаризму, що їх популяризував Дерев'янку. В практичному житті знайшло воно свій вислів у масовій акції дрібної ощадності й Дром-Банку, як кермуючого кредитовою установою.

Джерело "Ожел Бяли"

.....

Матеріальний добробут - це лише засіб, шлях до повнішого і цікавішого духового, морального і соціального життя.

Проф. В. Доманицький

Сама економіка - це насамперед раціональність а не догма; кожна епоха створює питомі їй господарські форми, але жадна з цих останніх не є вічним законом; вони мінються в часі і просторі відповідно до вимог життя.

В економіці рішає не сама зовнішня форма, а її внутрішній устрій і загальні умови, серед яких вона виростає і розвивається.

+++++

+++++

Коо.

Міжпланетарна революція

Людський дух і стремління необмежені. Його проявом є величезні здобутки головню у ділянці техніки. Із розвитком техніки стало можливим реалізувати проєкти і переводити в життя плани, які від давна плекались у фантазії. Одним із таких проєктів є і міжпланетарна комунікація.

Ще 30 років тому назад навіть найбільші ентузіясти уважали міжпланетарну комунікацію за утопію. Трудності були так великі, що про їх поборення не було мови. На чому полягали ці труднощі?

1. Величезні віддалі, які треба було перелетіти із землі навіть до найближчих нам планет.
2. Побороти притягання землі, а у зв'язку із тим досягнути відповідну швидкість.
3. Незнайомість умовин життя на інших планетах і тим самим необлічальні небезпеки для життя залоги, що їй вдалося добитись на одній із цих планет.

Це найважливіші труднощі, крім котрих існує ще багато інших.

Найближче землі лежить місяць. Він віддалений від землі на 240.000 миль. Є це планета „вигасла“, на котрій правдоподібно немає атмосфери/ головню кисня/ і тому там не може бути жодного життя. Другою що до віддалі планетою є Венус, що знах одитьсь менш більш в такій стадії, як земля кілька мільйонів літ тому назад. Вона є віддалена від землі на 26 міль. миль. Третьою планетою є Марс. Щодо Марса - то на ньому є правдоподібно повітря і вода, так як на землі. Вчені припускають, що форма життя на цій планеті є значно більше заавансована, як наша. Його мешканці повинні стоати під кожнім оглядом багатю вижче як ми і роблять всі можливі заходи, щоб відсунути долю, яка має стріннути їх планету.

Щоб побороти притягання землі треба досягнути в моменті переходу через границю притягання - швидкість 11 км. в секунді. Якщо б навіть вдалося досягнути таку швидкість, то немає металю, щоб видержав температуру, яка витворилабсь через тертя із повітрям. Первісно входило в гру тільки стрільню вистрілене із спеціально конструованої армати. Щоб стрільню могло досягнути відповідну швидкість, дуло цієї гармати повинно мати таку довжину, як віддаль між Варшавою а Мадрид. Цю трудність вдалося усунути тільки через степенування швидкості. Це стало можливим із хвилиною винаходу реакційного або ракетового мотору, що діє на засаді відштовху- реакції.

До цього рода стрілен належать німецькі V-1 і V-2. V-1 зачисляється до літаючих бомб, V-2 до ракетових. Це була ославлена німцями тайна зброя, що мала зрівноважити поразки на фронтах та піднести моральний стан власного народу. До удосконалення і застосування цієї зброї змусила німців konieczність: розгромлення „Люфт-ваффе“ і брак цінного людського матеріалу. Тому вони вернулись до концепції ще з першої світової війни, до літаків без летунів, що могли б нести на значну віддаль вибуховий матеріал. Перші спроби переведено в 1 42р., які завели. Для досягнення своєї мети постановили вчені ужити летуна в спеціально приспособленій кабіні. Летунка Ганна Райч піднялась цього важкого завдання, та отримала при цих експериментах поважні пошкодження тіла. Але завдяки її спостереженням учені могли те пер усунути недомогання. Нова бомба досягала віддалі 290 км. Проби поборювання цих бомб переведено в Італії і стверджено, що при допомозі протилетунської артилерії та мисливців

приблизно 20% бомб не досягло місця призначення. Перша бомба летіла зі швидкістю 560 км/год. на висоті 650-1000 метрів. Німці приступили до масової продукції. На побережжі Ля-Манш/ Район Па де Кале та Нормандському півострові/ уміщено 120 викидних споруд. Це були рампи довжини 400 метрів, на залізо-бетонних підставах. Побіч них знаходились схоронища для обслуги та різні магазини. Складові частини бомб довозено поїздами на місце. Та англійська розвідка викрила таємничі приготування німців, в наслідок чого ціле північне побережжя Франції піддано летунському бомбардуванню, так, що заки вистрілено першу літакову бомбу, 80 викидних споруд було знищених. В січні 1944 р. розпочали німці будову упрощених споруд, легко переносних, з рампою довжини заледви 100 метрів, що вистарчала вповні до надання бомбі початкової швидкості 400 км/год. Будова такої рампи тревала всього 4-5 днів, цілу споруду можна було перевести трьома вантажними автами. Продукція їх сягала до 50 місячно. Цим разом бомбардування не могло загамувати їхнього приросту. Німці досягнули таки деякі користі, бо англійська розвідка, замість працювати для цілей офенсивних, була занята тайною зброєю, а англійське летунство бомбардувало тепер не Німеччину тільки Францію. На ті терени скинено в цей час 100.000 тон бомб, 450-ма літаками. 2900 людей персоналу призначено на цю акцію. Хоча перші бомби зростили населення Лондону все ж таки в 9-тих днях оборони проти літаючих бомб зроста дуже. Вона складалася із мисливців оперуючих на морі, протилетунської артилерії, мисливців оперуючих на суші і запорових баллонів. Ужито 2000 запорових баллонів, 500 рефлекторів, 3000 тягарових авт, 8000 км. телеграфічного кабля, 3 міл. мішків з піском. Цифри ці достаточні ілюструють розміри оборони. Атак на Лондон розпочався 13.6. і тривав включно до 1.9. Протягом 80 днів знищено в Лондоні понад 1 міл. домів, бо хоч діяння літаючої бомби не таке то велике, то помімо того одна бомба нищила 20 домів та кількисот ушкоджувала. Перед літавою бомбою можна було сховатися до першорядних лондонських схоронищ, бо в часі свого лету вона видавала несамовитий гук і оставало 2-3 мінати часу схоронитися. Гірше було з ракетовою бомбою, що летіла значно швидше від розходження голосу в повітрі і не давала жодного остерігаючого звуку. Часто населення ховалося шойно по вибуху бомби, думаючи при цьому, що бомба ще в повітрі. Обчислення німецького командування щодо наслідків атаки показались нестислими. Відсоток викиданих бомб і кількість бомб, що досягали цілі був багато нижчий, ніж цього сподівалися. Аліянтам допомогли недокладності в стрілянні та саботаж по німецьких фабриках. Вправлена обслуга могла вистрілити за ніч 18 бомб. Траплялося, що вистрілені бомби завертали й падали в німецьке запілля/ прибомбардуванні Лієж 25 бомб завернуло та впало в басейні Рури/. Багато бомб вибухало і в повітрі, а оборона зістрілювала при кінці 70% бомб. Начислено всіх вистрілених бомб 9250, з того зістрілено 4260, до Лондону долетіло 2400, а решта вибухла в повітрі, або впала по дорозі. Інвазія французького побережжя примусила німців бомбардувати цілі на суші. Найбільше потерпіла тут Антверпія, ще більше ніж Лондон.

V-1 має 8 метрів довжини, ширина крил 6 метрів. Тягар wraz із 450 кілограмовим вибуховим ладунком, і 580 літрами бензини- виносить 2100 кілограмів. Бомбою кермує в повітрі жироскоповий прилад, що надає напрям лету, і анероїд, що контролює висоту. Для означення віддалі вживається льогу/ в маринарці вживають його до мірення віддалі/. Коли бомба досягне віддалі, льог запалює електрично детонатори уміщені в заді бомби. Вибух обертає керми й бомба починає майже вертикально нуркувати. Одночасно вилучується діяння мотору. При зударі з землею запальник запалює вибуховий матеріал. Мінімальна швидкість бомби виносить 270 км/год., кінцева швидкість є дуже велика.

V2- це витвір багатолітних експериментів над пропульзивним-ракетним погоним. Мотор працює киснем, що доходить зі збірника. Складається з палинкових і кисневих pomp, з комори спалювання та трури, якою виходять спалені гази. Помпи порушує турбіна. Довжина 15 метрів, промір 1,6 метра. Паливо знаходиться у двох збірниках: в одному 3000 кіля метилового алькоголю, в другому 4400 кіля кисні. Матеріалу вибухового близько 1000 кілограмів. Тягар ракетової бомби готової до старту - 12 тон. Тиснення газів в камері спалення рівне 16 тон. Працюючи без допливу повітря ззовні ракета може бути викинена на всяку висоту. V-2 досягає висоти до 100 км. Контрольні прилади подібно як у V-1. Один уміщений в трурі, якою виходять гази, другий назовні, на чотирьох крильцях. Ракета стартує вертикально. Жироскопове урядження урочомляє контрольну інсталяцію, що змушує ракету обрати саханий напрям. Коли вичерпається паливо, або автоматично замикається його доплив, V-2 приймає кут 45 степенів і летить зі шкоростю 4800 км/год. вже як артилерійське стрільно. Падаючи зі значної висоти, шкороість зменшується в причини опору повітря до 2500 км/год. Тертя розжарює ракету до такого степеня, що вона видається червоною смугою. Цеколи надмірне тертя спричиняє передчасний вибух ракети. Максимальний засяг ракети 370 км. V-2, безсумніву поза атомовою бомбою це найікавіший винахід останніх літ. Працюючи над ракетовою бомбою мусіли німці розв'язати дві проблеми: висока температура і тиск повітря вимагали будови ракети з рідкісних металів, що унеможливило масову продукцію. Це поконали німці через винахід спеціального систему холодження. Другу проблему - усталення напрямної контролю розв'язали німці за допомогою простірних рівноважників та жироскопових приладів. Завдяки тому збудовано ракетову бомбу на найпростіших засадах. Отже V-2 розв'язала kwestію ракетових кораблів, а тим самим зблизила нас до ери міжпланетарної комунікації.

В Англії та Америці проводиться праці в цьому напрямі. Науковці, хеміки, металургісти і багато інших техніків працює зараз в цій ділянці. Предвиджено будову досвідних станцій, де переводилися б досвіди зі всіма формами руйнної енергії.

Пристосовання атомової енергії у ракетах відкриває нові можливості летів у міжпланетаризму просторі, а головне у поборенні гравітації землі. Розважється можливість впорскувати у спеціально розжарену камеру один за другим ряд дрібних частин елементу урану, котрий є тепер джером атомової енергії. Витворена підчас розбиття атому енергія була б руйнною силою для ракети.

Одним із перних повесних бадань в цій ділянці буде вислання сондуючих ракет. Ракети будуть заосмотрені реєструющим приладдам та мають долетіти до висот більших як дотепер сягнено. По переведенні відповідних дослідів залого вернула б на землю на легкопадах.

Слідуючим кроком був би "простірний корабель", висланий в перний лет до місяця. Цей лет до місяця був би відкриттям нової ери у схемі планетних дослідів. Із огляду на меншу гравітацію місяця/ около посто частина гравітації землі/, місяць є більш придатним для старту обтяжених ракет у дальні подорожі на Венус та Марс. Також відсутність атмосфери на місяці є ще одною додатньою стороною, тому, що немає опору повітря, так як на землі, через котре мусів би перелетіти простірний корабель. Дальшим улкшенням є це, що ракетний гін вперед діє більш успішно в безповітряних умовах.

Після перного лету на місяць, планується улаштувати на його поверхні регулярну базу. Із цієї бази організувати у відповідних курсах подорожі на Венус та Марс. Пропонується, щоб простірні кораблі перевозили на місяць частини для конетрукції на місячній поверхні робітничих і житлових дільниць, в котрих робітники могли б працювати в таких самих умовах як на землі.

АКАРАСЬКИЙ КУТІК

Др. Б. Роздільський

ТРОПІЧНИЙ КЛІМАТ: АКЛІМАТИЗАЦІЯ ТРОПІЧНІ ЗАХВОРУВАННЯ.

Якщо людина поміркованої кліматичної полоси знайдеться в теплих країнах, вона мусить акліматизуватись, себто пристосуватись до чужого, непривичного для її раси та конституції підсоння. Це стосується не тільки до властивої тропічної та підтропічної зони, але також, якщо мова про людину північної та середньої Європи, до цілого середземноморського простору. Ця акліматизація є тільки індивідуальна та відносна, вона можлива лиш в окреслених передумовах, частинно базованих на фізичних та духових прикметах особняка. З другої сторони створенням відповідних життєвих умовин злагіднюється шкідливе діяння чужого середовища. Вимога акліматизації являється великим додатковим обтяженням, особливо для хворіючого організму та у випадку травматичного пошкодження людини.

В

Неменше значіння має для новоприбувчих тропічне підсоння загроза зі сторони специфічних для теплої полоси ендемічних хворіб, які часто вибухають у формі важких епідемій. Тисячлітня історія цих країв є повна прикладів трагічної долі багатьох воєнних походів, колонізаційних спроб та наукових експедицій, що улягли пошесним хворобам півдня. Остання світова війна перервала чимало значаткових праць профілактичного характеру, як меліорація ґрунтів, осушування багнистих теренів та інших заходів для піднесення гігієнічного рівня населення. В багатьох місцевостях повітряні налети знищили або важко пошкодили гігієнічні урядження, як водопроводи та каналізацію. Це стосується особливо Півн. Африки, Італії та Греції, де ще й в передвоєнних умовинах місцеві геоморфологічні обставини сприяли розвитку деяких інфекційних недуг, передусім маларії. Вже в мирних відносинах подорожуючий епроцес є внаражений на захворювання інфекційними хворобами кормового проводу та глистовими інфекціями, в більшій мірі в тропічній полосі, як це має місце в північній та середній Європі. В ендемічних вогнищах є він під гігієнічним оглядом більше податним на захворювання, як місцеве населення, яке через контакт з хворобою від дитинства сталося більше відпорним на дану хворобу. Якщо у звязку із позірно добрими місцевими здоровними відносинами приходить до пероцінення гігієнічних умовин країни, заходить більша можливість небезпечного контакту з населенням, яке являється резервуаром інфекції.

Підсоння теплих країн можна поділити на два основні типи, а саме: сухий- гарячий клімат поодиноких тропічних областей та великої частини субтропічної полоси нпр. багатьох областей півн. Африки- та виразно вологий - гарячий клімат властивої тропічної зони. Кліматичне обтяження європейця є різне в пустинних областях Сагари і Калігарі та в степових областях півн. Судану / сухий клімат/, та інше у властивій тропічній полосі, передусім у сусідстві з морським побережжям. Не сама висока температура діє дощкульно на організм та самопочуття європейця, але її звязок з вологістю повітря. В сухому повітрі людина прикро відчуває вже температуру повіще 38 степ.С -

при рівночаснім русі повітря, або коли людина сама в ньому рухається. Гарячий вітер, або рух / їзда в відкритім авті / діє висушуючо та розгріваючо на шкіру та слизові оболонки. В сухім- гарячим підсонні вітер є дошкульним кліматичним фактором, якому протиставлять спеціальний рід одяжі та форму житлових приміщень. Показується практичною легка одяга, але ущільнююча шкіру, а навіть обличчя, як це роблять деякі пустинні племена. Житлові приміщення вкопують в землю, або будують ущільнені назовні та відчинені до внутрішнього подвір'я-арабські типи домів. Великим обтяженням для організму являються широкі вагання температури дня та ночі. Висока температура дня, повище 40 степенів Цельсія може змінитись нічним спадком температури в ночі іноді понище 0, тому що збога на вологість земля не є в спроможності перешкодити утраті тепла через промінювання.

Властивим, характерним для тропічної полоси підсонням, є вологе гаряче підсоння. Для випаровування із шкіри та легенів, за посередництвом якої людина позбувається зайвого тепла, до диспозиції організму стоїть тільки незначний дефіцит насичення доокружного повітря. Людина знаходиться постійно під загрозою теплового застою, що є першим кроком на дорозі до теплового удару. Багато європейців, передусім молоді особняки реагують в початках побуту в тропічній полосі релятивним тепловим застоєм, який проявляється в легким підвищенні температури тіла. Небезпека теплового застою змушує людину інстинктивно уникати всяких важких фізичних зусиль. Дальшим важним фізіологічним звищем є велика утрата рідин та солей через посилене пітіння шкіри. Цей дефіцит мусить бути вирівняний постачанням організму водою та сіллю. У вологій кліматі вже найслабший вітер або штучно викликаний рух повітря усуває з шкіри пересичену до 100% вологістю верству випарів. Це дає для організму можливість використати навіть найменший дефіцит насичення доокружного повітря. Також регулярність вітрів тропічної полоси / монсунів, пассатів / дають змогу повного їх використання. Нажаль дуже часто потреба вентиляції колідує з механічною охороною житлових приміщень перед інсектами.

В обох кліматичних формах під впливом сонячного проміння земля розгрівається до високих температур. Особливо сухий, непорослий зеленню глинястий ґрунт, червоний лятерит, може огріватись до 80 степенів Цельсія. Промінююча з землі горяч діє на організм багато сильніше і відчувається більш дошкульно, як безпосереднє сонячне проміння. Протиділати цьому звищеві можна до деякої міри вкопуванням житлового приміщення в землю, копанням ям під шатрами. Також побутем на покритих зеленню височинах можна використати децю нижчу середню денну температуру.

Доволі дошкульним для людей північної та середньої Європи являється підсоння середземноморських півостровів в місяцях від травня до вересня. Особливо на півдні цих півостровів середня місячна температура зближується до тропічної. Значна вологість повітря викликає почуття душності, яке є остоорогом загрожуючого теплового удару. В різкій протилежності до цього із сухих побереж Африки віє сухий вітер т.зв. "шірокко", що несе з собою великі маси пилу та діймаюче дається в знаки деяким вразливим на атмосферичні впливи людям, у яких викликає зник енергії та почуття слабості. Доказаний є теж вплив цього стану погоди на збільшення кількості самогубств в гарячі місяці літа. Цей зник життєвої енергії є для населення деяких областей самозрозумілим звищем, так що говорить про "дольче фар ніенте", солодке безділля, як про річ гідну наслідування. Фізіологічний механізм впливу цих атмосферичних умов на людський організм є ще неспрослідженою до цих пір проблемою. В інших областях середземноморських півостровів душні дні та неменш душні ночі з цілковитим затишенням вітру, роблять підсоння більш нестерпним, як типово тропічне підсоння.

рак таборової виставки. Але роздумалось: зі зграбністю корови перекошило дві водотягові рури, взяло поважну перешкоду у виді каналізаційного рову, перевернувши два, або три шатра, зрадило божевільний намір розбити собі голову об один із бараків таборової лічниці. Криваво зачервонів герб лічниці /червоний хрест на білому - властиво брудному полі/. Я бачив уже очима уяви санітета, що ложкою збирає мої тлінні останки й кладе на ноші. Я чув носом уяви запах хлороформу. Нагло наша їздяча скриня зробила кілька кругів на театральній площі, звалила кілька колумн з театру й у належному розгоні прямувала безбожно у відчинені двері нашої церковці. Коли холодниця була віддалена не більше пів метра від притвору - нас шарпнуло вправо, потім вліво й ми наїхали на якусь купу піску /літня сцена/ та блискавкою зблизилися до небезпечного закруту.

- Миколо, ради Бога! Гамуй!
- реву мойому другові в ухо -
Гамуй, бодай ти цузак загамувало!

- Добре казати: гамуй, але я... я забув, чим то гальмується. Авто з гуркотом перекотилося через рів.

- Гамульцем! Темна дитино! - раджу фахово.

- Але де цей гамулець, до колери?! - допитується вже мене фахово Микола.

Мені потемніло в очах. Певно цей ідіот забув гамулець у шатрі.

- Замкни карборатор! - пробую це раз трапити і... замикаю очі. Але запізно. Всі вже побачили, як чомусь-то двері Студентської Громади вискочили з завісів і що наша машина сунула перед собою цілу гору помотаного кільчастого дроту, який недавно ще окружав Штаб.

Враз пекольний гук і тріскіт був безсумнівним доказом, що щось сталося. Я всів ще завважити, як наша висока дротяна огорожа задрижала нервово - а потім... потім довго не було нічого.

Коли я відчинив очі, побачив себе посеред купи пігненого за-

ліза та поламаного дерева. Я повів благаючими очима кругом себе й побачив мойого друга, Миколу, що дуже ефективно, але менше вигідно звисав із дротів. У нього в руках була частина керми.

- Але стеру я таки з рук не пустив! - крикнув тріумфально в мою сторону, випльовуючи три коренисті зуби й кавалок язика...

:: -- ::

ПОМЕР ШАХОВИЙ МИСТЕЦЬ СВІТУ, ДР. АЛЬОХІН.

Найкращий шахіст світу, др. Альохін, помер в Есторії, в Португалії, не діждавшись розгрівки з совітським шаховим мистцем Михайлом Ботвінником. Змагання ті мали рішити, хто з них є шаховим мистцем світу. Міжнародня Шахова Федерація не знає, як в даному випадку поступити, бо це вперше в історії шахових розгрівок за мистецтво світу, помер світовий мистець, маючи ще титул мистця світу. Тепер Шахова Федерація рішила про спосіб вибору його наслідника.

Александр Альохін уродився 1.12.1892 р. в Москві. Вже як 16-літній молодець здобув першу нагороду в аматорських змаганнях Петербурга. Однак щойно в 1911 р. звернув на себе увагу цілого шахового світу, коли в Карльсбаді зайняв 8 і 9 місце між найкращими гравцями світу. Слідуючого року зайняв вже перше місце в Штокгольмі перед Шпільманом і Марко.

З черги грає з найкращим російським шахістом Німцовичем, з яким на перемену чергується у першому й другому місці у всеросійському шаховому турнірі аж до 1914 року.

В тім році, як першун російського народнього турніру в Петербурзі, бере участь у турнірі з найкращими змагунами світу у Мангаймі, де здобуває третє місце.

Вибух війни застає його в Баден. Через Швайцарію повертається до Росії, голоситься до війська, бере участь в боях на австрійському фронті й ранений

лежить в Тернополі.

З вибухом большевицької революції попадає до тюрми. З тюрми і від смерти/ одержав вирок смерти/ ратують його впливи шахістів. По виході з тюрми виїздить до Парижа, студіює право на паризькому університеті та одержує французьке громадянство.

Рік за роком здобуває перші місця на різних міжнародних змаганнях, чим загрожує тодішньому мистцеві світу Касаблянці. В 1927 р. приходить в Новім Йорку до стрічі з Касаблянкою, в якій перемагає Альохін і в цей спосіб здобуває мистецтво світу.

В тому часі має він найкращий стиль і є найкращим грачем світа. Виходить переможцем зі змагань у 1930р. в Сан Ремо та 1931 р. в Блед. В 1935 р. програє з доктором Еуве і на два роки втрачає титул мистця світу.

Слідуючі змагання не є вже так гарні як давніше.

Останній раз перед війною грає в Буенос Айрес, де репрезентував Францію в олімпійських змаганнях.

В часі війни грає у Німеччині та Іспанії. З тої причини закинено йому співпрацю з Гітлеризмом.

За чужими джерелами
переробив
О.Городиський

+++++++

Хто був Шекспіром ?

=====

Театральні критики віддавна шукають властивого автора, що укривався під прізвиськом Шекспір. Недавно вийшла в Парижі книжка Абеля ле Франка: "Відкриття о Шекспірі". Автор приходить на підставі документів до висновку, що під прізвиськом Шекспір скривався Віліям Стенлі, граф Дербі. Стенлі мав прибрати прізвище актора Шекспіра, тому, що йому як шляхтичові не випадало займатись літературою.

Розуміється, що й це відкриття не буде децидувати про авторство штук Шекспіра.

+++++

Нові видання:

Накладом "Життя в Таборі" появилася збірка поезій Б.Бори: "В дорозі". В тексті чотири гарні заставки роботи І. Каплуна, що відмежовують чотири поодинокі цикли./Батьківщині, Матері, З настроїв та Любов/Рецензія на збірку помістимо в слідуючій числі.

Накладом того самого видавництва закінчено друкувати повістевий додаток-сензаційний роман В. Дончака, "Марко Бурджа". Автор, - молодий уродженець СУЗ здобув собі, як виказала анкета "ЖВТ" широкі симпатії та зацікавлення читачів.

Як слідуючий випуск задумує видавництво "Ж в Т" видати цикл оповідань Л.Рихтицького під заголовком "Сон літньої ночі"

+++++++

+++

УВАГА ! УВАГА !

Редакція просить всіх таборовиків співпрацювати із нашою газетою, та надсилати матеріали.

+++++++

ЗАМІТКА.

У статті "Краса, Мистецтво, Естетика" непомічено через пересечення підпису автора. Стаття підписана ініціалами: В.Б.Б.

+++++

+++++++

+++++